

POŚRZOD (48) *praep i av*

praep (47), *av* (1).

pośrzod (37), **pośrod** (11), [**pojśrzod**, **pojśrod**, **postrzod**]; *pośrzod BierEz, MiechGlab, LubPs, RejWiz* (2), *Leop, RejFig, BibRadz* (2), *BielKron* (5), *SienLek, RejAp* (3), *RejZwierc* (5), *BudBib, CzechEp, ArtKanc, LatHar, WujNT*; *pośrod OpecŻyw* (5), *OpecŻywList, ForCnR, Mącz*; *pośrzod* : *pośrod FalZioł* (2:1), *HistRzym* (5:1), *RejPos* (2:1).

Pierwsze o jasne; -od (7), -ód (1) *Mącz*.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII(XVII) – XVIII w.

I. Praep cum G (47) :

A. O miejscu (45) :

AA. W obrębie czegoś (44) :

1. W środku (zwykle *ujmowanym w przybliżeniu*) (13) :

a. W obrębie obiektu ujmowanego jako dwuwymiarowy (12) :

α. Środkiem jest podstawa przedmiotu trójwymiarowego (też miejsce znajdowania się obiektu) lub powierzchnia; w równej odległości od obwodu lub na przecięciu przekątnych (10) : ten prziiiał do niektorego miafta/ *pośrod ktorego była góra wielká/ a zámek naniey ForCnR A2*; Była też *pośrzod rynku rurá przyprawioná/ ná ktorey ftał Orzeł czamy BielKron 331, 278*; *Przybythek był pośrzod kościoła w Sálámonowym kościele RejAp 90; HistRzym 11, 48v; RejPos 127*; A ten bałwan ftał ná ołtarzu *pośrzod kościoła RejZwierc 202, 84*.

Połączenie: »prawie *pośrzod*« (1): W tym thez *Dámálzku była Iudea [...]/ ziemiá obfita y rofkófzna práwie pośrzod fwiátá. BielKron 3*.

β. Środek jest ujmowany jako liniowy; w równej odległości od przeciwległych boków (2) : [*Jezus Krystus*] wlofy ma [...] *gładkie niemál aż do wífu/ [...] przedziál maiątz pośrod głowy OpecŻywList C*; *Tákjemu z nofá krew rułzyc pomaga/ [...] záciác mu żyłę pośrzod czoła SienLek 52*.

b. W obrębie obiektu ujmowanego jako liniowy; w równej odległości od początku i końca (1) : *Gdy było pośrzod łáwek [= kładki] ono dziecię z ochotą naprzod przed nimi idzie/ á Anyoł vpátrzywfy gdzie nawiętfa głębia/ tákże ono dziecię pchnął nogá/ ták iż fpádło y wtonęło RejZwierc 175*.

2. W dowolnym miejscu czegoś; wewnątrz, wśród (31) :

a. W obrębie obiektu ujmowanego jako dwuwymiarowy (17) :

α. W obrębie określonego obiektu; in medio Vulg (10) :

aa. W obrębie obiektu o kształcie kwadratu lub prostokąta (zwykle o niewielkiej różnicy długości boków) (7) : A *gdy iuz byli pośrod miafta/ Iozeff mowił ko [!] marij/ prośfątz iey aby ílla na pokoy mieffkatz do iego dworu OpecŻyw 158, 124v*; *Potym chłop s fzkápy fpádzy pośrzod polá leży RejWiz 73; BielKron 282v*; á *iáđac przez lás pośrzod ie⁸⁰ ítrácił trzydzieści grzywien srebřá. HistRzym 87v; RejZwierc 45v*; A *nánieciwfy ogień pośrzod sieni/ gdy siedli fpołu/ był tez Piotr miedzy nimi. WujNT Luc 22/55*.

ββ. W obrębie obiektu o kształcie podłużnym (3) : *Pośrzod morzá czerwonego Páná w gniew wzruífyli LubPs Y2v*; *Widząc tho Eufáchius á będąc pośrzod rzeki począł plákác rzekąc HistRzym 129, 129*; [*A gdiž byl pośrod rzeki/ oto wilk príbieżawfy pochwycil ono dziecko ŻywAlEust B4*].

β. *W otoczeniu; in medio PolAnt, Vulg (7) :* A dořháło fie im dziedźichwá ich pořzod dziedźictwá fynow Iudá. *BibRadz Ios 19/1.*

αα. *W otoczeniu ludzi (też zwierząt) (6) :* A dlá tego przywiedli przedeni żonę/ którą była w tuzdolořtwie vchwytzona/ ij pořtawili pořrod ludu *OpecŻyw 77v; Leop Ez 37/26; BibRadz Eccli 1/30;* iáko oná bláha á niezbroyna niewiařtká Iudyth řwięta porářiłá onego řrogiego á mocnego Hetmáná Holoferneřá pořzod wořłká iego *RejZwierc 264;* Christus pořłał wćznie řwe nie iáko wilki ná owce, ále iáko owce pořzod Wilkow. *CzechEp 98 marg; LatHar 532; [Ktory [Chrystus] zawoławřły dziećięcia/ pořtawił ie pořzod Apořtołow/ a rzekł/ aźbyřcie řię nawroćili/ y řtali řię iako dziatky UstKořciel 58v].*

b. *W obrębie obiektu ujmowanego jako trójwymiarowy (11) :*

α. *Wewnątrz obiektu zapelnionego (2) :* řkorkę ktora ieř pořrod pępká [tj. *żoładka*] kokofzowego gdy gi rozkrořłz, tey [...] *FalZioł II 17b.*

W przeni (1) : ijże diábel ieř pořrod twęgo řertza. *OpecŻyw 86.*

β. *Wewnątrz obiektu pustego (9) :* *OpecŻyw 109v;* gdy by pierze Drozdowe z prawe⁹⁰ řkrzydłá pořzod domu zawieřł [...] thedy w onym domu řadny nie będzię mořł řpac. *FalZioł IV 25d, IV 15d;* Anna żona iego dařágo pochować we Wratiřlawiu pořzod choru [tj. *prezbiterium*] Kořcioła S. Iakuba *MiechGlab 13;* Chłopiřko iáko wryte/ pořzod izby řtało. *RejFig Dd4; BielKron 329v;* Także y on Anyoł řwięty á błogofławiony by thez z rořkazánia Páńřkiego řtháná pořzod pieklá/ iuż ony wiećzne weřela á ony wiećzne rádořci iego/ nie mořá być od niego oddalone *RejPos 164, 164;* Pořzod piecá [młodzieńcy do ognia wrzuceni] z ANioły chodzili *ArtKanc I18v.*

c. *Między dwoma obiektami (1) :* Bo Thářřzyřłz też morze znáćzy/ á zwářzćzá ktore ieř pořzod ziemie [tj. *Morze řródziemne*] *BudBib I 346c marg.*

d. *Na czymś (2) :* Pirwey go Apořtoł widziá pořzod máyeřtatu [tj. *tronu*] iáko báránká *RejAp 71v, 52v.*

BB. *Do wnętrza czegoś (1) :* á gdy przydzieřz do drzwi ogrodnich v więz nie v forty á idáć rořćięgá y iá/ áż wnidzieřz pořzod ogrodá *HistRzym 103v.*

B. *O czasie: podczas; intempeřta Mącz (2) :* Ktora [řmierć] y pořzod látá kiedy chce zámrozi *RejWiz 144;* Intempeřta nox, Pořród noći/ álbo głęboko á twardo w noc. *Mącz 443d.*

C. [Wskazuje na zbiorowość ludzką będącą tłem porównawczym: Ale ia yestem wyethssy poysrod wass *SprChęd 32.*]

II. *av (1) :*

1. *W środku obiektu ujmowanego jako dwuwymiarowy: na przecięciu przekątnych [w czym pořzod] (1) :* Kořcioł wielki niektory řtał: W ktory^m pořzod řtał řłup prořcie *BierEz G3.*

2. [W jakimś miejscu: wewnątrz obiektu ujmowanego jako dwuwymiarowy: Przeciww mnye mowly ssa, ktorzis řsiedzieli v vliczki, apoysrod pyeli [tj. *řpiewali*], ktorzi pyli wyno. *SprChęd 88.*]

3. [Wśród, w otoczeniu ludzi: A wtem yeden znamyenyřssy myedzi ynnymy wřtal poysrod, rzekł wřsidkim tym, ktorzis bily wradzie *SprChęd 60.*]

Synonimy: wewnątrz, wnątrz.

Cf **SPOŚRZOD, WPOŚRZOD**

RS, KW